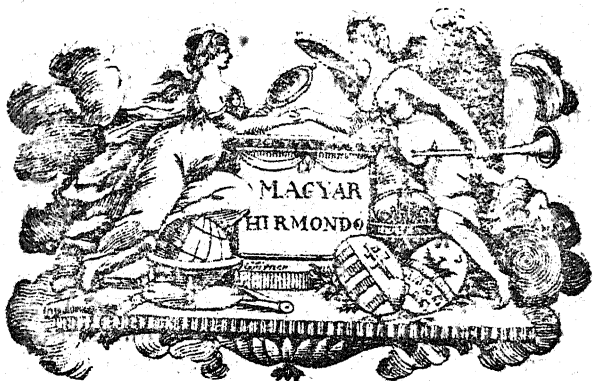

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG

ENGÉDELMÉVEL.

o o o o o o o o o o

Nro 34.

Költ Bétsben, Mind Szent Havának (Octóbernek)
27-dik napján 1797-dik Éltendőben.

A' Békességről

tett híradásunkat, bizonyítja a' Bétsi Ud-
vari Újságnak egy nappal későbbenn ki-
jött Darabja is, melynek szavai ezek:
„Ts. Kir. Generálmajor Hertzeg *Lichten-
stein* János, a' ki Kurírul érkezett ide e'
folyó Hónapnak 22-dikénn; azt az örven-
detes Tudósítást hozta; hogy az Ő Ts. K.
Felsége és a' Fr. Respublika között al-
kudott Békességkötésnek; mind a' két Fél-
telyes hatalmú Bízatosai, alája írták nevei-

L I

ket, ezen Hónapnak 17-dikén *CampoFormidóhann*, 's már most ezenn Kötésnek mind két részről lejendő meg-erössítettése (ratifikátziója), a' várás' tárgya.

Gróf *Cobenzelt* 4 ed nappal ez előtt estve várták vizsgálva Bétsbe bizonyossan: de mivel el tört az útbann a' hintaja, tsak tegnapelőtt estvére érkezett meg.

A' Nárolyi Udvar' Bétsi Követe Márkéze *Gallo* is vizsgálva érkezett már Bétsbe Udineből.

A' Békességnek bizonyos reménysége, szembetünőképpen feljebb emelte Bétsben a' Status-Obligatzióinak a' betsét.

Velentzében, Contra-revolútzióra tzelő nagy Őszszeesküvés tudódott ki, melyért Oct 11-dikénn, közel 70 ig való nevezetes Emberek voltak meg-árestálva, kik között a' Municipálitásból magából is vagynak tíz Tagok, nem különben tíz Papok és sok Ex-pátriciusok. *Dandolo Ferentz* nevű Tudós, a' ki úgy mutatta magát eleinten, mint Barátja a' Revolútzió-nak, 's Követségbe is járt *Bonaparte* Generálishoz, által-szökött a' Ts. K. Tartományokba. Sok más tudós, tehetős, és munkás Lakosok is költöztek el; úgy hogy a' népességre nézve is koránt sem a' most *Velentze* Városa, a' mi volt a' Revolútzió előtt. A' fogva lévő Őszszeesküdtek közzül, mi tsak Azokat nevezzük meg,

a' kiket vagy hívtataljok; vagy tudomány-
nyok esmerettesekké tett mi nálunk is. Ily-
lyenek: *Signoretti* Apátur; *Dolfin* Úr, a'
ki Bétsben Követséget viselt a' Velentzei
Respublika' részéről: *Condulmer* Tengeri
Fő-Vezér; *Carminati* Híres Orvos-Doctor,
és Író, kinek munkái német nyelvre is
ragynak fordítva. Poëta *Sograffi*; kinek
munkája az a' *Romeo e Giuliëtta* neveze-
tű Olasz énekes-játék, melyet, álmélko-
dással és könyvezéssel halgatott a' Bétsi
Publikum, midőn ama' híres *Crescentini*,
oly szívre-ható módon éneklett benne;
Mombelli igen derék Teátrómi Tenorista,
a' ki Bétsbenn 5 esztendeig éneklett; *Moz-
za* Úr, a' ki sok esztendőig viselt Kon-
stántzinápolybann a' Velentzei Követség
mellett Secretáriusságot, 's oly Históriáját
is írta a' Török Birodalomnak, a' mely;
nagy betsű Munkának tartatik.

Bonóniából Octób. 1-ső napján: —
„Mediolánumból egy Kurír indult ide, né-
mely Directoriális Írásokkal: de *Cremona*
és *Mántua* között el állották az útját, 's
el vették tőle a' Direktórium' Írásait.“

„A' Cisalpina Respublika, Katonaságot
küldött az *Anconai* Kikötőhelyből, *Cor-
cyra* (*Corfu*) Szigetébe.“

A' Mediolánumi hatvan első Familiá-
kat, buzdította *Bonaparte* írásbann, hogy

Fiaikat küldjék táborba, hadd tanuljanak. Azok vitézséget a' Frantziáktól.

Tengeri viadaljok ismét vólt az Anglusoknak, még pedig szerentsés. — Mi-
nekutánna *Duncan* Anglus Admirális szin-
tén 3 Hónapokig tartotta volna bezárva
Batáviának *Texeli* fő Kikötőhelyét, és
semmi módon ki nem tsalhatta abból a'
Hollandusok' Hajósseregét: vízfzát tért on-
nét Octób. 2 dikánn Angliának *Yarmouthi*
Kikötőhelyébe. Haszonra akarta fordítani
ezen alkalmatosságot a' Hollandus Admi-
rális *Winter*, 's ki-szállott a' tengerre,
17 línei hajókkal és 12 Fregátokkal 's
Kutterekkel, melyeken, szárazra való Ka-
tonák is vóltak: de igen kevesenn. Meg-
tudván ezt *Duncan* Admirális, vízfzát-tért
azonnal Hollandia felé, 's már Oct. 12-di-
kén, következő értelmű Tudósítást
botsátott Londonba, a' Tengeri Kormány-
széknek *Aspean* nevű Tagjához: „Öröm-
mel jelentem az Úrnak, hogy adja tud-
tokra az Admirális' Lord Kommisszá-
riussainak, hogy én ma reggeli 9 órákor
szembe találkoztam a' Hollandiai Hajósse-
reggel, és egyed fél órákor által mentem
annak a' líneájann, 's azontúl kezdődött
a' verekedés, mely igen tüzes vólt. Az
Admirális-Hajó (t. i. a' Hollandúsoké, el-
vezette a' vitorláit, 's meg-adta magát,
valamint ezt több hajók is tselekedték,

és egy, tűzben van. Kapitány *Fairfax*-ot fogom leg ottan által-küldeni a' környülállásos tudósítással; mihelyest el lehetek a' szolgálatja nélkül.

A' Portugalliai Udvarnak bajos lett volna ratificálni (meg-erössíteni) azt a' Békesség-kötést, melynek, Portugalliai Minister Nemes d' Aranjó írta alája Párisban a' maga nevét: mert a' Lisbonai Kikötőhelynek Fő erősségét az úgy nevezett *St. Julian* Várát el foglalták vala már előbb az Ánglusok, melyből az egész Kikötőhelyen lehet uralkodni.

Irlandiában (Hiberniában) már egészen le-tsillapította a' Nagy-Britanniai Udvar a' zenebonát; és hogy a' Frantziának semmi reménységjek se' lehessen az Irlandiai partokra való ki-szálláshoz: tizenkét Ánglus líneai hajók fognak szüntelen a' Corki Kikötőhelyben tanyázni. A' szárazonn vitézkedő Irlandiai részfzerént reguláris, részfzerént Polgár-Katonaság száma reá megy 163 ezerre.

Hogy a' Spanyolok, *Teneriffa* nevű Szigetjeket meg-óltalmazhatták az Ánglusoktól, annyiban is igen szerentsések, mivel oda érkezett most Déli-Amérikából egy csoport kereskedő-hajó, melyen, csak kész pénzzül 18 millió piaszter vólt, azon kívül sok drága porteka.

A' Fr. Respublikának Ofztályaiból (Departmánjaiból) tizet számlál elő a' *le Conservateur* című új Párisi Újság, a' mely Ofztályokról azt állítja, hogy azok úgy meg-eggyeznek a' Contrarevolúcióban, hogy az egész Déli rész láttatik vezedelemben lenni. A' neveik ezenn tiz Departmánoknak, következők: *des Landes; le Tarn; l' Aveyron; la Lozère; l' Ardeche; le Rhone et Loire; l' Isère; Vaucluse; les Bouches du Rhone; les Basses-Alpes.*

Bonaparte, a' kormányozása alatt lévő Sereg' némely Ofztályjainak oly Írásait útasította Oct. 1-ső napján Párisba a' Direktóriumhoz, a' melyekben örvendezéseket nyilatkoztatják Azok, a' 4-dik Septemberi történeten; 's állandó buzgóságokat, és hívségjeket ígérik a' Respublikához.

Bonaparte, a' Direktórium' rendeleseiből, aranyos markolatú, és damascírozott vasú kardokat készíttetett az Olasz-Ország leg-jobb Mesteremberek által, az olyatén Katonáinak meg-jutalmazására, kik a' két utolsó hadakozásokban megkülönböztették magokat. Kettős zsóldot fog szedni, a' ki ilyenén kardot nyer.

Párisban a' Jákobínus Újságok, azt hirdették Oct. 12-dikén, hogy ott egy nyomtatott Jelentés kerengett, a' melyben buz-

díttatnak minden Rojalistak, hogy menjenek a' Fr. Respublikának azon déli részébe, mely az előbbeni fel-olvasás szerént *Provencenak* neveztetett. Hirdették ezen kívül, hogy a' nevezett Tartományból t. i. Provánszból (Provinciából) el nem bocsátatnak az olyan Személyek, kik a' 19 dik Fructidori (5-dik Septembéri) Rendelésekhez tartván magokat, el akartak takarodni a' Fr. földről.

A' *Strafsburgi* két Teátrumokra különös vigyázást parantsolt az oda való Elöljáróknak, az Alsó Rajnai Kormányozó-Hivatal.

A' Fr. Respublikabéli közönséges nevelésnek állapota, ily panaszra fakasztott egy *Strafsburgi Újságíró*: „Nintsen egy is oly Barátja az Emberi Nemnek, a' ki ne sohajtana a' Fr. közönséges nevelésnek mostani állapotján. Oly rettenetességgé terjed a' tudatlanság, hogy ha jövődőre tekint az Ember: nem lát egyebet maga előtt szerentsétlenségnél. Frantziák! Népi-igazgatást adtatok magatoknak, a' mely, Törvényhozókat, Bírakat, és Magistratusokat kíván. Hol kaptok ti, ezen hívatalokhoz meg-kívántató tudományú Férjfiakat, ha azokat a' keveseket is el fogyasztja az idő, a' kik még most vagynak? Az indulatok forrásbann vagynak, költsönös gyűlölség uralkodik a' Hazafiak között. A'

józan-okosság, az 'a' maga-mérsékléssel együtt járó józanokosság nem akar, úgy látszik, lakozni mi nálunk. Valjon mikor fogja ez meg-hódoltatni viszont magának a' Frantziák' szíveiket? — A' Respublikának szüksége van derék Emberekre, de a' derék Embereket gyermekekből kell nevelni. De hijába kiáltanak a' Szülék, Tanítókért, Oskolákért, Könyvekért 's a' t.

A' Fr. új Kalendáriomban Nyúgvónapokúl meg-határozott Decadikon (Tizedik napokon) nem tart már Üléseket az öregebbik Törvényhozó Tanács is, 4-dik Oct. től fogva.

A' Frantzia buzgó Republikánusságról egy Anekdótum. — Oct. 11-dike' tájján, egy Párisi Ministerhez oda megy egy esmeretlen Ember, 's kívánja tőle nagy fenynyen, hogy tegye Őtet valamely zsíros hivatalba, mert Ő egy valóságos buzgó Republikánus. A' Minister kérdi tőle, hogy valjon miben állana az ő Republikánussága? 's a' felelet a' vólt: hogy ő Rochefortbann, midőn jelen nem vólt a' Hóhér: igen sok Rojalistákat gíjotínált. Ekkor a' Minister el fordult, 's egyet tobakolván monda az Embernek: Üzd továbbra is a' mesterségedet: mert Te arra születtél.

Az Ostendai Kikötőhelyébe Belgiomnak, ezer ötfüz hajók is tértek bé egy

esztendőben Néhai 2. dik *Jósef* Tsászár uralkodása alatt: most, szinte pusztaságra jutott ezen Kikötőhely, a' mióta Ánglus hajóktól tartatik bé-zárva,

A' *Mechliniai* Érsekhez *Frankenberg* Polgárhoz egy Leveket írt a' Directorialis Kommisszarius, a' melyben buzdította Azt, hogy menjen elő jó példával a' több Papságnak, 's esküdjön meg a' Respublika' hívségére, az az által ki-szabott esküvéssel. Az Érsek azt felelte, hogy Ő magát esküvéssel nem kötelezheti se' a' Királyi Személynek, se' a' Kir. Igazgatásnak gyűlölésére: mert az 1-ső, a' Szeretet Törvénye ellen vagyon; a' másik is az Isten rendelése ellen, úgymint a' ki maga állította fel a' Királyságot: hanem annyit ígér, hogy sem világosan se' alattomban nem fog dolgozni a' Fr. Respublika' Konstitúziója ellen.

Elegyes Tudósítások.

A' *Genuai* Érsek, egy Pásztori-Levelet intézett, az alatta lévő Papsághoz, mely Levelet meg-küldött *Bonaparténak* is, ki az Érsekhez adott válaszában, *Fenelon*hoz, sőt *Sz. Pál*hoz hasonlította Azt, 's ígérte néki, hogy kevés idő múlva nagy örömmel fog véle, bezzéllgetni *Genuában* személy szerint. Így fejezte ki *Bonaparte* magát a' többek között, említett Válasz-

szabann: „Egy jó Püspök, első ajándék, melyet adhat az Eg, egy Városnak 's egy egész Tartománynak.

Pápa Ő Szentsége, oly kétséges ki-
menetelű gyútvány hidegleléssel küszkö-
dött Sept. 23 dik éjtszakáján, hogy más
nap reggelre minden Kárdinálisokat, a
kik jelen voltak Rómábann számszerént
22-en, özsze-hívott *Albáni* Kárdinális az
Ő Sz. ge' pa otájába: de már akkorra se-
gített a' *China* rajta, 's naponként jobban
kezdett lenni.

A' Római Udvar' Seregének Vezéré-
vé, *Provera* Generális lett, *Colli* Generá-
lis' helyébe, ki, a' Szárdiniai Király' szol-
gálatjába ment.

Az Orosz Tsászárs ki-hirdette te egész
Birodalmában, hogy minden ötszáz fő köz-
zül 3 Rekrutát kíván, és ezen rendelkezé-
nek azt az okát adja, hogy a' Tsászársá-
gra lett jutásával nem találta teljes szám-
mal, se' a' szárazonn se' a' tengeren vi-
tészkedő sereget.

Conde Hertzeg' seregéből, tsak mint,
egy öt ezeren lépnek Orosz szolgálatba;
a' több része véget vetett a' vitézkedés-
nek, 's el széledezett részfzerént Német-
Országban, részfzerént Helvétziabann.

A' Spanyol - Országi Újságokból oly
értelmű fontos Tudósítást közöl a' Bétsi
Udvari Újság; hogy Mádruba Rómából

két Pápai-rendelésekkel várták viszfza a' Királyné' Gyóntató - Attyát, 's ennek Követtársait, mely Bulláknak vagy Pápai-rendeléseknek egyike, véget vét az Inquisitionis-Tribunáloknak; a' másikában pedig következő Tzikkelyek határozottak meg, úgymint: 1.) Hogy ezentúl egy Spanyol Városbann, akármelyikbenn is, ne legyen több egy Klastromnál. 2.) Hogy a' ki Szerzetes életre akar béküdni: előbb ne, hanem 24 esztendőskorábann kötelezhesse magát a' Klastromi életre esküvéssel. 3.) Hogy a' Szerzetesek, tsak prédikálás, és gyóntatás végett mehesse-
nek ki Klastromaikból, és hogy egyáltalában a' Püspököktől függjenek. 4.) Hogy minden Klastrombéli Személyeknek legyen a' számjok határozva, mely meghatározott számot nagyobbítani nem lehet. 5.) Hogy a' jövedelmei minden Klastromnak ki legyenek szabva, és ha eddig több jószágai voltak valamelyiknek, mint sem kívántatnak az említett jövedelmeknek behajtására; tehát az ilyen felesleg-való jószágok a' Király' szabad elrendelésétől fognak azontúl függeni. 6.) A' Szerzetesek, kötelesek lesznek, vagy tanítani, vagy kézi-mesterségeket gyakorolni.

A' Svéd Királynéval, Báró Taube esküdött öfzfze a' Királyja' képében Oct. 4-dikánn Német-Országak Stralsund ne-

vü tenger-parti Városában, mely, a' Svéd Királyé.

Az Antverpiai Kikötőhelynek virágzását reménylették némelyek az által, hogy a' Skáldis (németül Schelde, frantziául: Escant) vizén való hajókázást fel-fzabadították a' Frantziák: de meg-tsalattattak reménységjekben: mert egy könnyű szerű Angliai Hajóssereg, szüntelen szemmel tartja a' nevezett folyó víznek tengerbe való szakadását, 's egészfért sikeretlenné téfzi az ezen folyó vizén való hajókázásnak a' Frantziák által lett fel-fzabadíttatását.

A' 4-dik Septemberi Frantzia Revolúció! Fejei, hogy annyival nagyobb bátorságot szerezhessenek a' Nemzeti-jószágok! Vevőinek: oly értelmű Végzés' formáját terjesztettek *Lamarque* által Octób. 15-dik napján, a' Törvényhozó Ifjabbik Tanács! ekeibe, hogy a' mely Nemzeti jószág egyszerű törvényessenn el adattatott: soha ahhoz az előbbeni Birtokos, a' kiról t. i. által ment a' Nemzetre a' jószág, ne tarthassa ahhoz semmi jussát. De ezen Végzés' formája ellen sok ellenvetések lettek abból a' fundamentomból, hogy a' Nemzet el nem adhatja a' mi nem az övé, nem lehet pedig egész bizonyossággal meghatározni mindég, melyik Nemzeti jószág legyen az valósággal: mivel sok jószágok foglaltattak el törvénytelenül is a' Nemzet!

számára. A' felelet ezen ellenvetésekre a' volt: hogy a' Státus nem követhet el egy Személyen igazságtalanságot azért, hogy igazságot tegyen Másnak: szükség tehát, hogy ha egyízer el adott valamely jószágot, meg-tartsa annak birtokában a' jó lelkű Vevőt. Ha az előbbeni Birtokos, törvénytelenül vesztette el a' jószágát, kötelessége a' Státusnak, annak meg-téríteni a' kárát, de nem az el adott jószágnak visszadása által, hanem más módon: mert különben soha se' lesz meg-kívántató Kreditje a' Nemzetnek. — A' dolog, függőben maradt az úttal.

Béts.

Hogy a' Ts. Kir. Therésiána Nemes Akadémia újra fel-állíttatik abbann a' tökéletességében: a' melyben virágzott vala az, Felsőges *Mária Therésia* Császárnénak és Király-Afszonzynak uralkodása alatt: már ez közönségesen tudva lévő dolog. Egy környülállásos Tudósítás is jött most ki nyomtatásbann ezen Akadémiáról; a' melyben előre is jelentetik már annyi a' Tanítókról, hogy Azok olyanok, a' kik leg-nagyobb részént a' Könyvekről is, melyeket Világ' eleibe bocsátottak, esméretesek. — Ki van téve ezen Tudósításban: mennyit kellessék egy Nemes Ifjúért, a' kinek Stipendiuma nintsen, be

adni esztendőnként az Akadémia' Kaszszájába? t. i. ruhánn és mosatáson kívül 400 forintot, mindazáltal szükséges esetbenn kész az Akadémia, a' ruháról való gondoskodást és mosatást is magára vállalni, ha az e' végre meg-kívántató-pénz beadódik előre az Akadémia' Kaszszájába; a' mely pénzről számot adat az Akadémia. Esztendei mosatásért 12 forint fog kívántatni egy Iffjútól; az Akadémia' mosó-házabann. Maga az Iffjú tartozik bé-vinni az Akadémiába, ágybélit, fejer és más ruhát, késből villából 's kalánból álló asztali-készületet; gyertyatartót, 's mosó-mendeztét. Egyéb házi-készületeket az Akadémia ad minden Iffjúnak a' maga különös szobájába. Tíz Iffjúnak leszsz egy Nevelője és két Inassa. Ha valamely Iffjú azonban maga akar különös Inast tartani magának: tarthat, de a' maga költségén. Tarthat különös Nevelőt is: de azon esetbenn, a' két Szobákért, 's azoknak fűtéséért, a' melyeknek egyikébenn a' Nevelő, a' másikkbann az Iffjú lakik: esztendőnként száz forintot; 's a' Nevelő részéről, asztalért, világért, és orvosságért 3 száz forintot kell fizetni. — A' Stipendistákra az a' különös tekintet leszsz, hogy a' kiknek 3 száz forint Stipendium-jok vagyon: azok, semmit se' fizetnek az Akadémia' Kaszszájába; a' kiknek keve-

sebb vagyon, azok tsak azt tartoznak fel-
lul adni, a' mi kívántatik a' 3 száz forint-
nak ki-pótolására. — Lovaglast is lehet
tanulni az Akadémiai Ifjaknak esztendei
száz forint fizetésért.

A' Sopronyi kő szén Bányának meg-
tekintésére, és az el kezdett Tsatorna'
ásásához kívántató további rendelések vé-
gett, le mentek Bétsből Magyar-Országra
Gróf *Saurau* Ö Exc. ja és Udvari Taná-
tsos *Ruprecht* Ö Nagysága.

Tegnap a' Hadi-Cancelláriához inté-
zett világos parantsolatjára Ö Felségének,
egy Káplár a' Belgiojosó Regementjéből,
arany emlékeztető pénzt kapott, és két-
száz arany jutalmat, mely már előre meg-
völt ígérve néki oly szolgálatiért, a' me-
lyeknek tétele által, minden szempillantás-
ban szereztséltette életét. Ez a' különben
szelíd és kellemetes tekintetű Olasz Em-
ber, t. i. 3 ízben vitt vala bé *Mántuába*
és hozott ki onnét Leveleket az ostrom
alatt. Nappal a' Frantzia taborbann tar-
tózkodott, 's éjtfzaka mindenkor úfzásnak
vette a' dolgot. Meg kínálták, ha a' két
száz aranyt nem kívánná e' tőke-pénzzül
hagyni a' hadi Kaszfábann interesre, de
Ö azt felelte minden tsendességgel 's em-
berséggel, hogy az egész summát azért
akarná kezéhez venni egész valóságábann,
hogy segíthessen az öreg szegény Attyán.

Babylons Pyramiden (Babilon' Píramissai) nevezet alatt hirdetett ki tegnapelőtt egy Énekes-Játékot a' *Wiedeni Teátrum'* Feje *Sikanéder* Emmánuel. Igen lármás volt a' ki-hirdetés; mert a' be-menettel árra is, általjában feljebb volt tsapva. Valami rendkívül valót jövendöltek sokan magoknak: azért is a' Curiosítás; mely valóban a' mindennapi tapasztalás szerént *omnis generis*; temérdek Nézőket tsalt be a' Teátromba; ámbár essős idő volt; de tsak azok jöttek ki meg-elégedve, kik a' lármás játékban találják gyönyörüségekét.

Tudósítás.

I. Regni Hungariae et partium eidem adnexarum quatuor Status et Ordines. Serie Chronologica e Diplomátibus deducti, et politico-historicis Notationibus illustrati, cum Stemmato-graphia I. Statuum et Ord. ac Nobilium Familiarum Regni Hung. etc. per Andréam Lehotzky (tit.) Posonii Typis Simonis Petri Weber. — Az ezen cím alatt ki-jött Könyvnek második része is ki jöhet már új esztendőre: tsak hogy bizonyos kívánván lenni Weber Úr az eránt, mennivre határozhassa mintegy a' nyomtatandó Darabok' szám t: bizodal-massan jelenti, hogy a' kik m g-akarják szerezni ezenn 2 dik részt is, mely majd két annyi nagyságú lesz, mint az első, méltóztassanak neveiket, 2 for. 30 xr. mellett Pozsonba *Weber* Úrhoz szabad postán küldeni.